



ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..



פניני הלכה

נמצא בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' כימי נדת דותה תטמא (ויקרא יב. ב)

מובא ב'מנחת יהודה' למהר"י גיזפאן זצ"ל: אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' כימי נדת דותה תטמא. והנה לבן זכר שנתקבצו הדם נידות שנתהווה ממנו הולד לערלה ששם טומאה לבושה, לכן תשב שבעת ימים כימי נדת דותה, וביום השמיני ימול. ולפחות ימי עיבורה של אשה שש חדשים ויום אחד, זהו שש וסתות שעברו עליה שלא ראתה דם נדה, שש פעמים שבעה הרי ארבעים ושנים. הרי שבעה ימי נדה ושלושים ושלושה ימי טוהר, והחשבון בקרוב.. לכן בה' נטהרת, כאלו עתה הטילה מגופה דם של שבע וסתות. מה שאין כן בנקבה שתשאר הדם נדה בגוף האשה, לכך הטומאה כפולה, אחד בשביל האם ואחד בשביל הבת, שלא יש כאן מקום לטומאה לצאת על ידי ערלה כזכר. לכך וטמאה שבועים. וכן ימי טהרה גם כן כפולים. (אור תורה בשם ילקוט חזן בשם חזן טוב). עכ"ל.

למדנו מזאת שהטומאה בזכר ובנקבה אותה טומאה, אלא שבזכר מתקבצת בערלה ויוצאת ע"י המילה ולכן דיה בספירת שבעה, משא"כ בנקבה.

ובגמרא (בבבא מצ"א) מובא: תנו רבנן, האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו עליו הכתוב אומר זידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא. עכ"ל.

ומאידך בברכות השחר, האיש מברך 'שלא עשני אשה', והאשה מברכת 'שעשאני כרצוני'.

ומרן הגר"י רצאבי שליט"א בחיבורו 'שולי המעיל' סי' א' אות כ"ט, הביא מתוך פירוש כת"י להר"ר סעדיה עדני זצ"ל (מחכמי תימן בזמן רע"ו מברטנורה) על הרמב"ם רפ"ד מהלכות קרית שמע, טעם ע"ד הדרש לקריאת שם זכר ונקיבה וז"ל, אמרו רז"ל הזכר ברכה לעולם, שכן מניין זכר וברכה שווה. והבת קללה, לפי שמניין קטנה וקללה שווה פחות אחד. והנקבה נזק, מניין נזק ונקבה שווה. ואמרו רז"ל למה נקראת נקבה, לפי שהיא מנקבת את אביה ככברה מרוב שמוציא עליה עכ"ל. ועיין נדה דף לא: שדרשו שמות אלו בעניין אחר. עכ"ל.

ואף לענין קיום המצוות, יש מצוות שנעשות ע"י איש בלבד ואף אם אשה תרצה לעשותם אסור לה, וכן יש בהיפך. ויש מצוות ששניהם יכולים לעשותם אך יש עדיפות של אחד על פני השני, כגון, הבדלה והפרשת חלה ועוד.

ולא באנו בזאת להאריך ולהבין מעלת מי גדולה ממי, דדבר זה ארוך עד למאוד. אלא רצוננו לומר, דלכל בריה ובריה יש לה מעלה משלה שאין בחברתה. ובכלל מובא בספרים הקדושים שאיש ואשתו נשמה אחת להן אלא כשירדו לארץ נתחלקה לשתים, וכשנישאים חוזרת ומידבקת זו בזו וכו'. והדברים ארוכים ורחבים ואכמ"ל.

ולענייננו, יש לחנך את הילדים מקטנות להבין שלכל אחד ואחד יש לו מעלה, ומחובתו לעשות את המוטל עליו כפי שבראו יוצרו ולא לחפש להתגדל במה שאינו שלו. ובמילים פשוטות, תפקיד הזכר להגות בתורה ובתפילה ולהביא פרנסה לפי מדת הצורך, ותפקיד הנקבה להיות לו לעזר ולסיוע ע"י סדור וארגון חפצי הבית והכנת האוכל וכו'. וזאת יבינו ויתרגלו הילדים רק ע"י שהם חווים זאת בביתם, כאשר ההורים מרגילים אותם לזאת שהבנים הולכים עם האבא לתפילות וללמוד תורה, ובזמן זה הבנות מארגנות ומסדרות את הבית ושאר תיקוני המאכלים.

ובאותו ענין, יש לתת לבנות לעזור גם בהכנת המאכלים עוד מילדות ולא להמתין עד סמוך לחתונתה, שאז אינה מגיעה מוכנה בטיב הכנת האוכל ונמצא בעלה סובל, והדבר מביא לקלקול בשלום בית, ואין צורך להאריך בדברים ידועים וכואבים. ואף הבנים שמחנכים אותם לתורה ולתפילה, צריך להרגילם גם לתת יד בעזרה בבית, שלא יגדלו בתחושה שהכל חייבים להם ואחריתה מי ישורנה. והמשכיל ידע ליישר מעגלי ביתו וישם לדרך פעמיו, ויהי ה' עמו.

יבורך משפע בריכה העליונה, האיש אשר צנוע ונחבא, והוא גר ברעננה, וחפץ בעילום שמו, ומחוק ידי עושי מלאכת ה' באהבה, לשמר מסורת אבותינו הקדושים ולהחזירם בצאן קדושים רבה. יהי' שיתמלאו כל משאלות לבו לטובה, ויראה כל צאצאיו הולכים בדרך ישראל סבא, אנ"ד

בדרכיהם אתהלך...

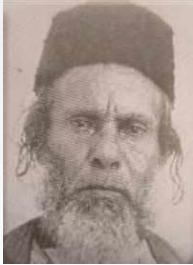
אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד (משלי ג.)
דברי שלום למוהר"ש רפאל שרעבי זצ"ל עמ' ר"ח

פתרונות 'לחג הפסח'
אחודה חידה! דרש דרש (ויקרא י. טז).
הזוכה בהגרלה: יצחק עמרן.
מי בתמונה: הרב יחיא בורה.
הזוכה בהגרלה: דוד חגבי.



תחילת שתיים חיים
ושלוש מתים, ובסופן
אחת חיה וארבעה מתים
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?



בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

אמרינן בשבת רס"ג ע"א א"ר ששת מאי דכתיב אורך ימים בימינה
ובשמאלה עושר וכבוד אלא בימינה אורך ימים איכא עושר וכבוד ליכא אלא למימינים
בה אורך ימים איכא וכל שכן עושר וכבוד למשמאילין בה עושר וכבוד איכא אורך ימים
ליכא ע"כ:

ולעניות דעתי להטעים קושית הש"ס במה שכתבו התוס' בתענית רט"ז ע"א ד"ה אור זרוע לצדיק כו'
דכתבו כיון דצדיק וישרי לב כי הדדי נינהו בודאי דיש הפרש בין זה לזה יע"ש וכמו כן הכא דהאי קרא
דאורך ימים כו' הוי דומייא דקרא דאור זרוע כו' כמו התם צדיק וישרי לב סמוך הדדי כן בימינה
ובשמאלה סמוך אהדדי וא"כ כמר דהתם אמרינן דאור זרוע קאי לצדיק דוקא ושמתחא קאי לישרי לב
דוקא כמו כן הכא באורך ימים קאי לבימינה דוקא ועושר וכבוד קאי לבשמאלה דוקא ולכך פריך
הש"ס בימינה אורך ימים איכא עושר וכבוד ליכא ומשני למימינים בה אורך ימים איכא וכל שכן עושר
וכבוד וזה לא צריך קרא דהיכי לכתוב קרא דאי כתיב אורך ימים בימינה עושר וכבוד בשמאלה והוי

במשמע דבימינה יש אורך ימים ועושר וכבוד דנדרש לפניו ולאחריו אי לזה אין צריך קרא דכיון דאורך ימים אית ליה מכ"ש
עושר וכבוד ואי כתיב בימינה אורך ימים עושר וכבוד בשמאלה הוי במשמע דאורך ימים ועושר וכבוד יש למימינין ולמשמאלים
וזה לא יתכן ומכ"ש אי הוה כתיב בימינה בשמאלה עושר וכבוד דהרי במשמע דלמשמאלים יש להם תרתי מה שאין כן
למימינין וזה לא יתכן בעולם:

ואם תאמר ליכתוב קרא בימינה אורך ימים ובשמאלה עושר וכבוד בוא"ו כמי קרא דמלכים ידאו וקמו שרים וישתחוו דאמרינן
התם בתענית דט"ז ע"א דאי הוה כתיב ושרים הוי במשמע דמלכים עבדי חד ושרים חד יע"ש דוי"ו לחלק וכ"כ הכא מדקאמר
ובשמאלה בוא"ו הוי לחלק דעושר איכא אורך ימים ליכא: וי"ל דאי הוה כתיב כן נשמע גם כן דבימינה אין בו כי אם אורך ימים
דוקא כמו התם בקרא דמלכים כיון דוי"ו לחלק אך עתה דלא הפסיקו בו"ו נוכל לומר דבימינה יש לו תרתי במכ"ש:
או אפשר לומר דכונת קושית הש"ס הוא דמקרא משמע דבימינה אין לו כי אם אורך ימים ובשמאלה אין לו כי אם עושר וכבוד
וטעמא הוי כל חד להיכא דסמיך ליה וכדאמרן בסוטה דל"א ע"ב כתוב הכא לאלפים לאוהבי וכו' וכתבי התם ולשמרי מצותיו
לאסף דור האי לדסמיך ליה והאי לדסמיך ליה ע"ש:

כיצד מבריחים את המזיקים?

כתב מוהר"ר שלום מנצורה זצ"ל בחיבורו 'הפדות והישועה' עמ' צ"ה על השיר 'הוא יהוי בטיין גוהראני'. שפירושו 'עוף יעופף
כציפור מבהיק. וז"ל:

בטיין גוהראני. שהקב"ה מחזיר נשמתו הטהורה, כדי שיהיה לו עזר להדריכו בדרך האמת. והיא נקראת נר, דכתיב נר ה'
נשמת אדם (משלי כ. כו). ומפני שנכנסת לגוף, היא מאירה בו, ונעשה כבירה הדלוק בה נר, כשרואים הלסטים הם יראים ולא
יכנסו לבירה לטרוף ממנה כלום:

וועוד דע כי הנשמה היא משולה לנשר, דכתיב יעלו אבר כנשרים וכו' (ישעיה מ. לא). ומורינו ורבינו סעיד אלשבזי חיבר בשירו
שהוא מתחיל סלאם אללה עלא אכואני, ודבר פיה, סאלתך ען טיר מקרוני בגסמאני. והיא הנשמה. ומורינו ורבינו סאלם
אלשבזי ז"ל כתב בשיר המתחיל אל המרום על תהלה וכו' זה לשונו, זין אגנחה סתה להא רוחאנייה, תעלו אלא אלכרסי.
והיא הנשמה. וכתב בספר אשל אברהם כי פסוק שמע ישראל יש בו שש תיבות, ונעשים שש כנפים לנשמה כשעולה בלילה
אל הקב"ה. והבין:

ושמעתי מפי מהר"ר שלום אלדהבאני אללוי נע"ג, כי הרוצה שלא יכנסו הרחשים המזיקים לבני אדם, כגון נחש ועקרב
וכיוצא, לביתו בלילה, ידליק נר כל הלילה והם יראים מלהכנס. וספר לי שארע מעשה שנכנס נחש גדול לביתו בלילה, ורבץ
על בטנו, ואז הרגיש בו. וסייעו השם יתברך ולקח סכין השחיטה וחלקו לשנים. ומאותו היום ירא לנפשו, והיה מדליק הנר
בכל לילה עד הבקר תמיד. ודוק:

והרב רבי בנימין הכהן זלה"ה כתב בספר אהבת דודים זה לשונו, דע שכל הארסיים כגון נחש ועקרב וכיוצא, בורחים מן הריח
של השמן הטוב, כגון עטר ומא ורד וכיוצא, ולא יכנסו לבית כלל. עד כאן לשונו:

ואני הצעיר למדתי מדבריו, שגם עסק התורה הנקראת שמן הטוב, ומעשים טובים גם כן, כי ריחם מבריא יצר הרע וכל סטרא
אחרא, שהן עצמם נקראים גם כן ארסיים המזיקים בארס שלהם לבני אדם. נמצא הנשמה הנקראת נר, והתורה הנקראת
אור, ומצוה גם כן נקראת נר, דכתיב כי נר מצוה ותורה [אור] (משלי י. כג), מבריחים המזיקים בריחם הטוב:

לרפואת
שירה בת נח לוי
בשכחע"י

לרפואת
שושנה בת יחיא
רייבי בשכחע"י

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה
דנין בשכחע"י

מהליכות אבותינו

מלמדים תשב"ר על אף שפרנסתן דחוקה מאוד

כתב מוהר"ר עמרם קרח זצ"ל ב'סערת תימן' (עמ' ק"ט):

מנהיגי הדור, ראו שאי אפשר לגבות מאנשי הקהלה כסף בעד שכר המלמדים, יען רבה העוֹבָה והעוֹנֵי שוֹרֵר על קטן וגדול, על כן התקינו שכל אחד מבעלי בתים שיש לו בן לומד, יפריש ככר אחד מסעודת הצהרים בכל יום ממה שתהיה סעודתו פת חטים או שעורים או דוחן ועדשים, ונותנים אותו למלמד ונקרא "מצוה". גם נותן אבי הילד למלמד שכר השבוע בסופו סך קטן כפי הזמן וכפי כח האב, וקורין אותו עלמה.

אם המלמד חרוץ טוה ציציית למכרן, או טוה צמר גפן לאורגים ולחייטים, וכל זה בזמן הפנוי בשעה שהתינוקות יוצאים מבית הספר לסעוד סעודת הבקר והצהרים, ומלאכה זו אף ששכרה מועט, קלה היא לעשותה אפילו בדרך הלוכו, ביציאתו לשוק ובחזרתו טוה כדרכו ואינו פוסק, גם בלילה יכול לעשותה שלא לאור נר, ומשכרו זה קונה קליפי קהוה, ועצים לבשל, וחלבה ללפת בה את הפת, ושמן להדליק אם יש צורך גדול, לפי שכל בעלי בתים אין מדליקים נר אלא בשבתות וי"ט ועל גבי החולים, ושאר ימות השבוע עושים הנצרך להם לאור הלבנה והכוכבים ואפילו אכילת סעודת הערב. עכ"ל.

ללמדנו שכל מהות אבותינו היא להנחיל בצאן קדושים תורתנו הקדושה, גם אם הדבר אינו משתלם כלכלית.

ואיש או אשה כי יהיה בהם נגע בראש או בזקן (ויקרא יג. כט)

קשה למה לא נקט לשון רבים, דהיה לו לומר יהיה בהם, הואיל והוא אמר ואיש או אשה לכלול אותם בנגע?

אלא אפשר שרמז לנו בכאן על השחתת הזקן חס ושלוש ועל צניעות האשה בשיער ראשה. וזה לשון הזוהר הקדוש פוק חזי כמה פגימו גרים האיי שערא דאתתא, גרים לתתא גרים לעילא, גרים לבעלה לאיתלטיא, הוי שחציפות האשה שמגלה שערות ראשה גרים קללה לבעלה, לזה רמז בכאן ואיש או אשה, כי יהיה בו נגע, דבין אם הוא בעצמו השחית זקנו דאין נגע כמותה, או אם חס ושלוש אשתו גלתה שער ראשה דודאי דאלו ב' נגעים טפלים עליו העונש, הוי כי יהיה בו, דאם הוא השחית זקנו הנגע הוא בו. ואם מצד גילוי שער ראשה, גם הוא עונה ישא. דהוה ליה לכפותה ולהדריכה בדרך ישרה, נמצא דבין יהיה הנגע בראש או בזקן הדינין יהיו בו כי העונש בא עליו והבן.

(שענף החיים' למוהר"ם נדאף זצ"ל)



פניני הלכה

ספירת העומר כשמתפללים ערבית בליל שבת קודם שקיעה

מתוך מקרא קודש י' דיני ומנהגי ספירת העומר' להרה"ג משה רצאבי שליט"א פ"א הל' יא-יב המנהג בקהילותינו כשמתפללים ערבית בליל שבת מוקדם קודם השקיעה ומשום מצות תוספת שבת, שהרב מברך על הספירה בקול רם, ואחר כך הוא וכל הקהל סופרים ביחד. והמנהג אז לדחות את הספירה לסוף לאחר עלינו לשבח (וכלדעיל באות ה'). וכן הובא בדרשות מהר"ח אור זרוע דף פ"א שהרב אביגדור כ"ץ נהג לספור בערב שבת מבעוד יום. וכ"כ בהגהות מנהגים שהראב"ן היה סופר בערב שבת כשמקדימין לבית כנסת מבעוד יום, אבל לא בשאר ימים ע"כ. והובא במג"א סק"ז, ע"ש. וכ"כ בלקט יושר דף צ"ז שכן נהגים בניאושטט ע"ש. וכ"כ במטה משה סי' תרע"ג. וכ"כ במאמר מרדכי סק"ד שהמנהג אצלם לא לספור לפני צאת הכוכבים, אלא שבערב שבת שמקדימים להתפלל ערבית מבעוד יום מונה הש"ץ בברכה בקול רם וכי' יעו"ש. וע"ע בש"ע במקוצר ח"ב סי' נ"ח ס"א ובעיני יצחק שם. ובשו"ת יורו משפטיך ח"א סי' י"ז:

וכל זה, הוא במקום שכן הציבור נוהג, ואי אפשר לשנות, הואיל ויש על מה לסמוך. אבל לכתחילה יש להשתדל מאוד לדקדק לכוון את זמן התפילה באופן שתהיה הספירה לכל הפחות לאחר השקיעה, ולכתחילה בצאת הכוכבים, והמובחר הוא קרוב לחצי שעה (25 דקות) אחר השקיעה, וזהו גם בערבית ליל שבת, כדי לקיים מצות הספירה כראוי. וכן מנהיג אאמו"ר שליט"א בבית מדרשו (וכלדעיל באות ד'):

א"ה. אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א דזהו דוקא למי שאינו מקפיד בכל השנה לקדש קודם הלילה ועתה (בזמן הקיץ) רוצה להקדים התפילה, אך מי שמקפיד לקדש קודם הלילה בכל השנה בכדי שלא יכנס בגבול מזל מאדים כמובא בעץ חיים, יתפלל ויספור קודם הלילה.

בדרכיהם אתה לך...

ישועת ה' כהרף עין (ח"א)

בתחלת האלף השישי היה מלך לישמעאלים בעיר צנעא, אלאמאם נצר אלדין יש"ו. והיה בעל חניפות, מראה ליהודים שהוא אוהב ותובע עולבנן, ובקרבו ישים ארבו לבקש תואנה ועלילה. והם עדיין היו שוכנים פי אלסאילה.

והיו בית דין באותו הדור מוהר"ר נחום בכמוהר"ר נתן כלף נע"ג, ושני בית דין מוהר"ר זכריה הלבן (בלשון ערב, יחיא אלאביץ'). ולמה קראו שמו הלבן, שנוולד ביום הכיפורים בשעת הנעילה, וכבר נתלבנו עונותיהם של ישראל, בסוד אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו.

והיה אלקאצי אלורד, לא ידעתי מה שמו, ומחה שמו. וארבעה המשך בעמוד הבא

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,

דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,

יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה



חכמי תימן

הרב שלום בן נסים קעטבי זצ"ל נולד בעיר אלצ'אלע בערך בשנת ה'תרנ"ח. הוסמך לרבנות בשנת תרע"א.

אשתו הראשונה נפטרה בצעירותה ללא ילדים. אשתו השנייה נפטרה לאחר לידת בנו הבכור. אשתו השלישית נפטרה בצעירותה ללא ילדים. ורק אשתו הרביעית לא נפטרה צעירה.

היה ראב"ד אלצ'אלע. בחשון תש"ט עלה ארצה והתיישב ברמת ישי ושימש כרב הקהילה. נפטר ר"ח שבט תשל"ב. תנצב"ה.



התודה...

הברכה...

לכל התורמים למבצע שיעון משניות של פרקי אבות בע"פ וכן שיעון ע"פ של פסוקי משלי בזכותם במקום שהתלמידים יצאו לשחק בהפסקות, עומדים התלמידים ומשננים משלי ואבות.

נחננים ומקבלים ארטיקים ואף צעדים נקודות, אצריהם ואצרי חלקם! החפץ שיזכות הלימוד יעמוד לו ולזרעו, יפנה לטל:

050-4150896

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או בנייל: e0504150896@gmail.com

תפארת בנים



תלמידי כיתה א' חוגגים סיום פרשת וישלח בידיעה ושינון. יה"ר שיזכו לכרך על גמרה של תורה אכ"ר



"כסא דחמטא"

נשגב קמיה יודיעו חיקרים והחשובים משפחת גספן הי"ו כל המשפחה הכבודה על פטירת אבי המשפחה מארי יהודה בן יוסף זצ"ל מקני תימן שזכה להאריך ימים ושנים, והוא משרידי דור ראשונים אשר מזו קדשו ואורו קיבלנו, ונפיו הקדוש והטהור נתברכנו זרע ישרים מבורכים הקים, אשר בתשב"ר הם תומכים תעמוד לו זכותו הרבה, ובגן ערן לנפש תחיה מעוזה את ב"ב ומשפחתו המב"ה ינחם, ובתוך אבלי עיון עליהם ירחם לימוד תשב"ר השנה יזקף לזכותו, ויהיו עילוי גדול מאד לנשמתו סאבים יחדיו את כאב המשפחה תנחלת רצחת תלמד תורה 'עשרת חיים' וכל התלמידים

מתלמידי הגנים בעבודת כפיים על רבי עקיבא

בדרכיהם אתהלך...

המשך מהעמוד הקודם אנשים עמו, שגדלם ונשאם אלאמאם אהל אלמגלס, רואי פני המלך היושבים ראשונה במלכות. והוא שומע לעצתם, ומה שגוזרים מקיים ומה שמבטיחים עושה, והם צוררי ישראל ומבקשים רעתם.

ויהי מימים, נתיעצו ארבעה אנשים מה לעשות, להטיל איבה בלב המלך להתאיב לישראל להכחידם מן הארץ. היתה למלך בת בתולה, וכבר הגיעה לפרקה. השכירו אשה אחת (עגוזה אלבאהנה) ופסקו לה ממון הרבה, לפתותה ולמשוך אותה בדברים ומיני מגדים, להוציא אותה מהיכלה, ולהזמינה לחדר מיוחד רחוק מבית אביה. וכן היה, שהוציאתה והזמינה אותה לחדר אחד בנשף בערב יום באישון לילה ואפלה. עד שבאו ארבעתם, לוטן ושובל וצבעון וענה, ונתעללו בה כל הלילה ויעונה וכו' ושחטה. ונשאו אותה במטה בחצי הלילה, עד חצר בית הכנסת של יהודים, והניחוה והלכו להם, ולא נודע דבר.

המשך אי"ה בל"ג בשבוע הבא

לזשיק יובל בן דוד ורות בת זכריה

לזשיק שלום בן יעקב ומירב טליה בת מנשה